

Macramé

Macramé

Willem Jan Frijling

© 2020 Willem Jan Frijling

cover: Willem Jan Frijling & Studio Spectrum | Wim Veelen

opmaak binnenwerk: Studio Spectrum | Wim Veelen

ISBN: 978 94 036 0249 3

1

Melle Manders was met pijn in de rug en een blij gemoed nog in een half wakkere toestand naar zijn slaapkamer gelopen. Zelf benoemde hij zijn gesteldheid als bijna meditatief. Het was al ochtend en hij deed een poging een beeld van zijn leven tot dan toe te krijgen. Hij was niet ontevreden, al had hij de nodige fouten gemaakt, zeker. Maar hij had er wel van geleerd.

Hij luisterde naar de rustige adem op het bed voor zich. Een verlangen overviel hem, een verlangen naar iets anders, iets wat voldoening zou geven, wat vertrouwen in hem wekte of hem zekerheid gaf. Van een ander had hij niets te willen, ook niet van vriendinnen. Wellicht dat hij zichzelf zocht. Hij zuchtte, realiseerde zich: dat zal niet meevallen.

Melle was een precies man. Het enige wat op hem aan te merken zou kunnen zijn was, maar dat was aan persoonlijke visie onderhevig, dat hij iedereen als het ware als een gelijke tegemoet kwam, of het zijn meerdere was, iemand van de politie of ieder ander die zich boven hem plaatste. Hetzelfde, zich opstellen als gelijke, deed hij overigens ook bij mensen die zich als mindere voordeden.

Hij leefde nu echter, zijn eigen keuze volgend, zonder werk en hij teerde tot de juiste leeftijd van pensionering op zijn spaargeld, vergaard via zijn salaris, zijn zuinigheid en een prijs bij de staatsloterij. Bovendien nam hij af en toe nog boekhoudkundige opdrachten aan, die via zijn oude netwerken en advertenties binnen kwamen.

Binnen het droge ambtenarenwereldje waar hij had gewerkt waren het de leidinggevendenden die daar gepikeerd over waren of er afwijzend tegenover stonden. Hij zag de afkeuring in hun ogen, maar hij bleef volharden in zijn houding, mens onder de mensen, hij wilde het niet anders. De afwijzing van gelijkwaardigheid was in de contacten met de hoofden van de teams waar hij werkte het beste voelbaar. Het was waarschijnlijk om die reden dat hij regelmatig naar een andere afdeling werd verwezen, ook al werd dat nooit als reden aangevoerd bij overplaatsingen. Het zou hem een

zorg zijn.

Melle vond het niet onplezierig na enige tijd van plaats, dus werk en collega's, te veranderen. Ware vrienden maakte hij niet op het werk. Ook al maakte hij wel gemakkelijk contact met collega's, ook binnen nieuwe afdelingen, hij wenste voor vriendschap meer diepgang.

Als hij tegen een afkeurende houding aanliep vond hij dat minder plezierig, maar dan rechtte hij zijn rug. Hij was niet van plan om zich aan andermans normen aan te passen. Aan de ratrace had hij ook al een grote hekel; hij deed er niet aan mee. Ambitie, de wens hogerop te omen, had hij altijd al gemist. Hij was nooit weggewerkt bij een afdeling, wel was hij teruggeplaatst in afdelingen waar hij al eens had gewerkt. Hij was goed in zijn werk; snel en nauwkeurig, dat was binnen het bedrijf bekend.

Melle Manders keek met een milde blik neer op het gelaat van Carla, een vrouw die hij op een feestje bij gezamenlijk vrienden had ontmoet. Het zicht op het verstilde beeld raakte hem met een onbegrijpelijk diepte. Het vriendelijk gebloemde motief van het zachte kussen, dat het hoofd omlijstte, sloot perfect bij het geheel aan. Door haar nachtblindheid durfde zij niet naar huis.

Hij gaf een kus op haar voorhoofd. 'Goede morgen, goed geslapen?'

Carla opende haar ogen slechts half. Danste haar krullerige haardos gisteren op weg naar zijn huis nog blond en vrolijk in de wind, nu verborg het gedeeltelijk haar gezicht.

'Wie ben jij er ook weer?' Ze glimlachte guldig. 'Jammer dat ik weg moet. Hoe laat..?'

'Half acht', antwoordde Melle, 'precies zoals afgesproken. Kan je je niet ziek melden?'

'Nee', was het simpele antwoord.

'Prima', beweerde Melle, die geconcentreerd naar haar tengere contouren in het bed keek. 'Maar ik vind het toch ook jammer, laten we wat afspreken.'

Drie kwartier later zag Melle met een blijvende geneigdheid tot opwinding in zijn lijf hoe ze met een vuilniszak, gekleed in een lange

warme jas, in haar donkerblauwe Fiat Panda stapte en weg reed. Direct was Melle in gedachten terug in het verleden. Beelden van de blauwe Mercedes van zijn vader drongen zich aan hem op; en ineens herinnerde hij zich ook iets uit zijn tijd van de tweede klas van de lagere school, waar hij door zijn vader met die auto werd gebracht.

Het schooljaar begint voor Melle dit jaar later en moeilijker dan voor de andere kinderen van zijn klas. Hij is de eerste weken ziek geweest, had een griepje met koorts. Bovendien blijkt dat hij dezelfde klassejuf te hebben gekregen als het jaar ervoor. Daar schrikt hij van en niet zonder reden; Melle voelt een groot wantrouwen tegenover haar.

Het eerste jaar heeft hij rechtop leren schrijven, dit jaar blijkt het dat hij schuin moet schrijven. Hij ervaart dat als tegennatuurlijk en erg frustrerend. De eerste stappen tot het schuinschrift heeft hij zelfs gemist. Daarbij botert het nog steeds niet tussen Melle en de juf, wat hij ook doet om in haar gunst te komen. Juffrouw Koolenbak is streng. Juffrouw Koolenbak is ook onredelijk. Zijn schuine schrift wordt een soort gekrabbel, nagenoeg onleesbaar. De vingers hebben nu de neiging zich onnatuurlijk te krommen.

Met dikke, donkere wenkbrauwen en bleke ogen achter haar frame-loze brillenglazen heerst juffrouw Koolenbak over het gebeuren in zijn klas. Die krijgt een rij moeilijke woorden gedikteerd. Melle schrijft een woord verkeerd, maar heeft geen idee wat hij verkeerd doet.

'Droomedaris', zegt de hoekige vrouw met de bleke ogen. Het klonk bijna vilein.

Angstvallig blijft hij zijn blik op het blanco papier gericht houden. Hij maakt niet graag fouten, zeker als hij niet weet waar het om gaat.

'Drommedaris', schrijft Melle angstig en kriebelig.

'Dróóómedaris!'

Melle begrijpt het niet, het besef is er gewoon niet. Zijn hersenen weigeren een normale gang van zaken. Zijn nek begint pijn te doen. 'Drommedaris', schrijft hij opnieuw.

'Blijf jij maar even zitten straks', zegt juffrouw Koolenbak kort en

Melle krijgt rilling in zijn nek en op zijn achterhoofd.

De ogen achter de brillenglaasjes kijken de laatste tien minuten van de les niet meer in zijn richting. Een half uur later zitten ze met zijn tweeën in het klaslokaal, Juf Koolenbak en hij. Melle kijkt haar niet aan, maakt zich zo klein mogelijk in de bank.

Als de juf kucht kijkt hij op. Ze kijkt hem met koude ogen aan.

'Je zit altijd te dromen', zegt ze en buigt haar hoofd dreigend in zijn richting.

Melle ziet de haren op haar bovenlip naderen. Hij huivert bij de aanblik er van. Behendig springt zijn geheugen dan terug in zijn leven.

Hij is nog een jonge peuter als hij op de arm van zijn moeder zit. Het is zomer want ze heeft een dunne jurk aan met korte mouwen.

'Tante Marian gaat weg. Geef tante eens een kusje.'

Maar tante heeft op haar bovenlip haren groeien en Melle verzet zich, zijn lijffe verkramppt. Hij gaat huilen. Zijn moeder kijkt nu beschaamd, maar tante Marian lacht.

'Geeft niet hoor.'

'Doe niet zo raar, geef een kusje', dringt zijn moeder aan en duwt Melles gezicht tegen die van zijn tante aan.

Hij herinnert zich zijn afgrijzen, zijn besef dat hij haar niet kan vertrouwen.

Melle rukt zich los van die herinnering. Opeens denkt hij te weten wat hij fout doet.

Dromedaris, schrijft hij.

'Goed zo', zegt de juf, 'Hèhè.'

Akelig mens, denkt Melle.

'Ga nu maar eten', zegt juffrouw Koolenbak.

Melle loopt naar de overblijfkas. Iedereen kijkt daar naar hem, maar hij zegt niets, laat niks merken en pakt het laatste flesje melk, doorboort driftig met zijn duim het metaal van de dop en gaat achter in de klas zitten. Thuis vertelt hij niets over het voorval. Hij wordt toch nooit begrepen.

Melle was enige jaren geleden begonnen met het schrijven van gedichten, of eigenlijk schrijfsels die zo scherp mogelijk zijn beleving

en visie erop omschreven. Hij noemde deze verbale en vrijblijvende overdenkingen geen poëzie, maar *scherpmerkingen*. Voor hem was het een prima methode geworden om greep te krijgen op verwarrende dingen die gebeurden. Misschien dat hij er later een echt gedicht van zou kunnen maken, de relatie bepalend tussen een vrouw die onverwacht blijft overnachten en bijvoorbeeld: een man die met een stijve rug wakker wordt op zijn oude sofa.

Nachtblindheid, ogen en verlangens. Die gegevens moeten in de geschreven woorden aanwezig zijn. Toch eens een nieuwe bank zien te vinden, dacht hij.

Het schrijven van de *scherpmerkingen* deed hij op een laptop. Wat hij af en toe opschreef op een schrijfblokje, als hij niet in zijn huiskamer was, kon hij doorgaans zelf met moeite nog teruglezen.

Na het registreren van zijn wederwaardigheden, nadat Carla vertrokken was, ging hij slaperig en met de ogen gesloten op het bed liggen, op de plek waar Carla haar geur had achtergelaten. Zou hij haar vertrouwen kunnen opwekken? Kon hij geloofwaardig voor haar zijn?

Geen slechte lijfgeur van haar. Lelietjes Van Dalen er door heen, gokte hij. Opnieuw slapen lukte niet. In zijn gedachten doken meer wrange situaties uit het verleden op.

'Kom eens hier, Melle.'

Aan de toon in de stem van Juffrouw Koolenbak weet Melle dat er iets onaangenaams staat te gebeuren. Met een strakke rug loopt Melle aarzelend naar voren. Hij ziet de oude handen van de juf kleurloos op de lessenaar rusten en de borstels die boven haar glazen uitsteken. Hij gaat naast de verhoging van haar lessenaar staan. Juffrouw Koolenbak kijkt hem vanaf haar vlonder recht aan, geeft hem een tik in het gezicht. Hij kijkt vragend naar Juffrouw Koolenbak. Wat heeft hij verkeerd gedaan?

'Heb je het verdiend?', vraagt ze.

Melle zwijgt met een nors gezicht, haat haar, heeft geen idee wat ze van hem wil. Hij ziet alleen die bleekblauwe ogen door de glaasjes van haar bril priemen. Met wantrouwen keek hij terug. Hij krijgt nog

een tik. Melle kiest er niet voor om te blijven zwijgen of op een andere manier in verzet te komen. Hij is geen held. Iedereen die dit ziet, weet dat nu.

'Ja juffrouw.' Hij kijkt naar de houten poten van de lessenaar, waar hij vuile pluisjes onder vandaan ziet komen.

'En wat zeg je dan?'

Melle weet hoe hij het snelst van deze martelmethode af kan komen, hij is net dom. 'Dank u wel juf', zegt hij, bijna onhoorbaar, door de verdrongen trots heen. De klas is doodstil, kijkt naar hem.

'Ga maar weer naar je plaats.'

Melle druipt af, kijkt niet om zich heen, slikt zijn woede in, niet voor het eerst.

Hij denkt aan allerlei ongelukken die haar kunnen overkomen en hij gunt ze haar allemaal.

Ook over dit voorval gaat hij thuis niemand iets vertellen.

Veel van die periode was in de loop van de tijd gelijk gebleven: zijn schrift was beroerd, zijn geheugen niet verbeterd en zijn positie in het gezin waarin hij leefde onzeker. Vertrouwen was een woord achter de horizon. Wel had hij geleerd beter met collega's om te gaan.

'Je hebt zeker geen vriend?', vroeg Melle weifelend bij de eerstvolgende ontmoeting aan Carla. 'Zo gemakkelijk hoe je deze afspraak maakte. Of een vriendin natuurlijk, een partner?'

Door deze vraag dacht hij snel van zijn wantrouwen af te komen en te weten te komen of zij wel serieus met hem omging.

Ze waren weer samen in de slaapkamer van Melle. De ontmoeting had zijn weg gevonden naar zijn bed. Hij zag stofdeeltjes zweven in de zon die in een smalle baan door het zolderraampje de slaapkamer binnen scheen. Het had niet veel tijd of moeite gekost een gelegenheid te vinden voor deze ontmoeting. Carla had er zelfs, tot plezier van Melle, een afspraak met haar ouders voor afgezegd.

2

‘Ik ben weduwe.’

Melles wenkbrauwen vormden een frons. Na deze koele mededeling van Carla’s weduwschap voelde Melle een schok door zijn lijf gaan. Hij vroeg aarzelend: ‘En geen nieuwe vriend, denk ik dan, of... gehad, misschien?’

Hij zag op Carla’s gezicht neer. Ontspannen lag haar tengere lichaam half naakt en half bedekt door zijn deken op het bed. Ze leek zich voor hem niet te schamen. Zijn twee voorzichtig gebloemde kussens ondersteunden haar gelaat en haar prachtige ogen keken hem recht aan.

Geen enkele verstrakking was er in haar gezicht te ontdekken, alleen tevredenheid zag hij daar geëtaled.

‘Ja hoor, ik heb na het overlijden van Jan, na bijna twintig jaar huwelijk was dat, wel weer een vriend gehad. Hij heette Bart en was piloot. En hij was heel aardig voor me.’

Bart en Carla een beste klankcombinatie, dacht Melle.

Carla vertelde verder. ‘Hij was altijd netjes en precies en hoefde niet per se seks te hebben. Knuffelen deed hij wel veel. Dat had ik in die tijd wel nodig. Zijn haar was altijd keurig gekapt, kort en met een messcherpe scheiding. Zo recht en zo nauwkeurig gekamd, dat het me vaak aan Dries van Agt deed denken. Hij was een grote steun voor me toen. Maar na een half jaar vertelde hij, dat hij homofiel was, die probeerde daar van af te komen. Wat niet lukte natuurlijk. Zijn nieuwe vriend wilde dat hij helemaal niet meer met mij omging.’

Gelukkig, dacht Melle. ‘En toen?’, vroeg hij.

‘Dag Bart, het ga je goed’, was haar antwoord. ‘Ik heb hem nooit meer gezien. Nu jij. Hoe lang ben jij getrouwd geweest?’

‘Ik ben nooit in het huwelijk getreden als je dat bedoelt, ik geloof ook niet in contractuele liefde en verantwoordelijkheid. Liefde en administratie passen niet zo goed bij elkaar, vind ik. Maar ja, zonder contract is het ook nooit goed gegaan.’

Melle zag Carla knikken, de tevreden trek lag speelde nog in haar

gezichtstrekken. 'Misschien is dat wel de weg naar geluk voor jou', oordeelde ze.

Wat een positieve instelling heeft ze, dacht Melle hoopvol. Zou zij zijn vertrouwen waard zijn? So far so good in ieder geval. Er groeide een opwinding in hem, die niet per se seksueel gericht was, maar daar wel toe zou kunnen leiden. Hij vervolgde het verhaal van zijn leven. 'Ik heb wel een lange intieme relatie gehad.' Toen zuchtte hij en hij vervolgde met een wat geforceerde stem: 'Voor de duur van acht jaar en drieëndertig dagen heb ik intiem samengewoond. Nou ja, de laatste maanden werden een merkwaardige hel.'

'Nu jij', vond Carla, 'Wanneer ben jij gescheiden?'

'Ik ben nooit getrouwd geweest, daar geloof ik niet in: liefde in contractvorm. Mijn laatste relatie is van zes maanden, één week en drie dagen geleden. Die heeft wat jaren geduurd.'

Melle zag Carla's wenkbrauwen omhoog gaan. 'Dat is wel heel precies uitgerekend zeg.'

'Dat heb ik gisteren toevallig nog nageteld. Ik ben administratief hoofdmedewerker, althans, dat was ik dus, en een hele goede naar men zei. Administratie was mijn leven, maar uiteindelijk niet bevredigend. Net als die relatie. Het was wel een belangrijke relatie, die mij door eigen wantrouwen en het verzwijgen van essentiële dingen, die mij bezig hielden, uit mijn grip glipte...'

Melle viel stil en Carla zag dat als een signaal. 'Oké, de rest bewaren voor later, stel ik voor. Zullen we wat leuks gaan doen?', vroeg ze.

Melle vond dat een goed idee. 'Wat kwam die nachtblindheid trouwens goed uit. Anders was je nu niet hier geweest denk ik.'

'Best wel. Ik vond jou toch al aantrekkelijk, in de zin van erg aangenaam, dan. Als ik je niet leuk had gevonden was ik ook wel mét nachtblindheid naar huis gereden, het is niet zo ver. Fijn trouwens, dat je op de bank bent gaan slapen. Dat wilde ik nog zeggen.'

Weer zo'n positief gerichte inschatting. Melle keek naar haar. Lief wijffie, dacht hij. Eigenlijk ben ik te fors voor haar, én te plomp. Misschien ook wel te lomp. Het zou wel eens spannend kunnen worden met haar.

‘Natuurlijk, ik ben niet geschikt als versierder. Ik ben blij dat jij je afspraak met je ouders hebt afgezegd, trouwens.’ Hij was bezig zich in haar ogen en de klank van haar stem te verdrinken en bedacht dat het de vrouwen waren die doorgaans de partner kozen, hoe mannen ook dachten over veroveringstactieken.

Carla trok de kussens stijf tegen zich aan. ‘Ik ben liever hier dan zogenaamd gezellig met hun te wandelen.’

Het klonk wrang, maar Melle vroeg niet verder. Dat kwam later nog wel, dacht hij.

‘Je hield toch wel van lopen?’, vroeg hij, ‘Ik bedoel, zullen wij ergens een rondje lopen? Hier in de buurt desnoods? De wereld laten zien wat wij hebben?’

‘Wat hebben wij dan?’, vroeg Carla met een uitdagende glimlach.

‘Ik ben verliefd’, Verklaarde Melle onomwonden.

‘Ik ook’, was de snelle reactie. ‘Ja, ik houd van lopen in de natuur, maar mijn tuin en het bezoeken van kunstexposities zijn belangrijker voor me.’

Melle stak een arm uit in haar richting. ‘Kunst boeit mij ook.’

Melle was geïnteresseerd in kunst, dat zeker, maar meer nog werd hij geboeid door de verhalen van de makers van kunst, de levensloop, de beleving van de bekendste van hen. Niet zo zeer de gebeurtenissen die doorbiografen waren neergeschreven, maar de diepgang van de beleving van de kunstenaars, die hij kon ervaren als hij hun geschiedenis met open blik tot zich nam.

Carla’s hand reikte naar de zijne. Melle boog zich voorover en gaf haar een kus op de lippen. ‘Je ruikt heerlijk.’ Er ontstond een korte pauze, een hapering in de situatie, waarbinnen van alles nog kon veranderen.

Carla hield Melles hoofd tegen toen hij zich terug begon te trekken, ze wilde intensiever kussen. Het veranderde al snel in een warmbloedig tongzoenen.

Van het één kwam de rest. De wens te gaan wandelen verdwaalde in het bed.

‘Je ruikt lekker’, herhaalde Melle, ‘lelietjes van dalen? Wat ben je eigenlijk klein.’

Hij schrok van zijn eigen woorden, maar Carla antwoordde: 'Je wil me toch niet inruilen? Lelietjes van dalen, ja.'

Melle streek door haar krullen. Ze waren heerlijk zacht.

'Ik wilde gewoon niet wandelen met mijn ouders', zei Carla de volgende ochtend tijdens het ontbijt vanuit het niets. Ze zuchtte. 'Wandelen wordt altijd meer spioneren dan lekker lopen, overal naar binnen kijken en de wereld kraken. Dus cynische opmerkingen maken', verduidelijkte Carla. 'Vooral mijn vader. Die is echt gek, totaal onbehouwen. Mijn moeder kan hem nog wel een beetje in het gareel houden, soms, lang niet altijd. Pa vond het onacceptabel en maar idioot, dat ik er voor koos naar een wildvreemde te gaan en niet met hen mee te komen. Ik heb er een hekel aan om bij mensen naar binnen te kijken. Ik vind het tenslotte ook vervelend als mensen bij mij binnen gluren.'

De afkeuring was van haar gezicht af te lezen. 'Ze hebben jou zeker nooit los kunnen laten?', vroeg Melle, iets waarover hij wel eens uitvoerig had gelezen.

'Zeker mijn vader niet, die bemoeit zich met alles wat ik doe, zeker toen Jan overleed, maar ook daarvoor al. Maar ja, ze hebben het ook niet gezellig samen, toch scheiden ze niet.'

Wat is erger, vroeg Melle zich af, een vader die vluchtte in bezigheden en altijd weg was, of een bemoeizuchtige vader die nooit weg was. Carla kon zich goed staande houden, leek het, ondanks die bemoeizucht. Maar zij was een vrouw en richtte zich natuurlijk meer op haar moeder. Een goede vergelijking is hier niet mogelijk.

'Wat voor een werk doe jij precies?' Melle had het zich eerder al afgevraagd en had zich er nog geen beeld bij kunnen vormen. Hij wist alleen dat het parttime was en in het ziekenhuis.

'Ik ben doktersassistente op de afdeling urologie in het ziekenhuis.' antwoordde Carla. 'Ik laat mensen op onze toiletspot plassen en maak die weer schoon. Verder administratie natuurlijk, de plasterkte meten, mannen vooral, en het noteren er van, dat zal jij wel begrijpen. Dat soort dingen vooral.'

Melle streelde haar over haar buik, raakte de haarlijn aan, trok zijn